

ZARZĄDZENIE NR 40
MINISTRA ŚRODOWISKA¹⁾

z dnia 12 kwietnia 2012 r.

w sprawie zadań ochronnych dla Parku Narodowego Gór Stołowych

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 2 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.²⁾) zarządza się, co następuje:

§ 1. Ustanawia się zadania ochronne dla Parku Narodowego Gór Stołowych, zwanego dalej „Parkiem”, na 2013 r.

§ 2. Zadania ochronne, o których mowa w § 1, obejmują:

- 1) identyfikację i ocenę istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych oraz sposoby eliminacji lub ograniczania tych zagrożeń i ich skutków, które określa załącznik nr 1 do zarządzenia;
- 2) opis sposobów ochrony czynnej ekosystemów z podaniem rodzaju, rozmiaru i lokalizacji poszczególnych zadań, stanowiący załącznik nr 2 do zarządzenia;
- 3) opis sposobów czynnej ochrony gatunków roślin i zwierząt, stanowiący załącznik nr 3 do zarządzenia;
- 4) wskazanie obszarów objętych ochroną ścisłą, czynną oraz krajobrazową, które określa załącznik nr 4 do zarządzenia;

¹⁾ Minister Środowiska kieruje działem administracji rządowej – środowisko, na podstawie § 1 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 18 listopada 2011 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania Ministra Środowiska (Dz. U. Nr 248, poz. 1493 i Nr 284, poz. 1671).

²⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2009 r. Nr 157, poz. 1241 i Nr 215, poz. 1664, z 2010 r. Nr 76, poz. 489 i Nr 119, poz. 804, z 2011 r. Nr 34, poz. 170, Nr 94, poz. 549, Nr 208, poz. 1241 i Nr 224, poz. 1337 oraz z 2012 r. poz. 985.

- 5) ustalenie miejsc udostępnianych w celach edukacyjnych, turystycznych i rekreacyjnych, z podaniem maksymalnej liczby osób mogących przebywać jednocześnie w tych miejscach, które określa załącznik nr 5 do zarządzenia.

§ 3. Zarządzenie wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2013 r.

Marcin Korolec

[Handwritten signature]
MINISTER ŚRODOWISKA

IDENTYFIKACJA I OCENA ISTNIEJĄCYCH I POTENCJALNYCH ZAGROŻEŃ WEWNĘTRZNYCH I ZEWNĘTRZNYCH ORAZ SPOSOBY ELIMINACJI LUB OGRANICZANIA TYCH ZAGROŻEŃ I ICH SKUTKÓW

I. Zagrożenia wewnętrzne istniejące¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Zamieranie sztucznych drzewostanów będących monokulturami świerkowymi niedostosowanymi do siedliska, a stanowiącymi w Parku około 83% powierzchni drzewostanów	1. Usuwanie drzew chorych i obumierających, jeżeli zagrażają one trwałości drzewostanów, z pozostawieniem niezbędnej liczby drzew ze względu na ochronę różnorodności biologicznej. 2. Działania wykonane z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk i gatunków określonych w załącznikach do dyrektywy Rady 92/43/EWG z dnia 21 maja 1992 r. w sprawie ochrony siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory, zwanej dalej „dyrektywą siedliskową” oraz dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/147/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony dzikiego ptactwa, zwanej dalej „dyrektywą ptasią”, czyli zachowanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanów, poprzez: 1) wyznaczanie i eliminowanie oraz korowanie drzew opanowanych przez grzyby (głównie z rodzaju opieńki) i owady (głównie kornik drukarz) zagrażające trwałości drzewostanów, 2) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów, poprzez: a) jesienne poszukiwania larw zasnui świerkowej, b) wystawianie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę, c) wykładanie pułapek klasycznych i feromonowych na kornika drukarza
2	Niszczenie ekosystemów naskalnych	1. Ograniczanie penetracji ludzkiej. 2. Udostępnianie wybranych fragmentów Parku do wspinaczki
3	Antropogenna erozja gleb na stokach	1. Ograniczanie penetracji ludzkiej. 2. Zabudowa przeciwoerozyjna istniejących szlaków
4	Niekontrolowana penetracja ludzka całego terenu Parku (niszczenie roślinności w pobliżu szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych, niszczenie runa leśnego)	1. Ukierunkowanie ruchu turystycznego poprzez budowę i konserwację infrastruktury turystycznej. 2. Konserwacja szlaków (według potrzeb) – wymiana słupów i drogowskazów na węzłach komunikacyjnych. 3. Konserwacja szlaków rowerowych, ścieżek dydaktycznych oraz wykonanie kolejnych ścieżek. 4. Konserwacja wyposażenia miejsc odpoczynku, a także koszenie trawy w miejscach odpoczynku. 5. Ustawianie tablic informacyjnych z regulaminem Parku

		<p>i piktogramów.</p> <p>6. Konserwacja oznakowania granic Parku.</p> <p>7. Pobieranie opłat za udostępnienie wybranych obszarów Parku.</p> <p>8. Odslanianie form skalnych.</p> <p>9. Kontrola właściwego sposobu zbioru jagód i grzybów</p>
5	Niewystarczająca łączność na terenie Parku mogąca skutkować utrudnieniem akcji ratowniczych w sytuacjach zagrożenia życia	Poprawa łączności poprzez stworzenie wewnętrznego cyfrowego systemu łączności, niezależnego od operatorów publicznych
6	<p>1. Niezgodność składu gatunkowego z siedliskiem.</p> <p>2. Niewłaściwa struktura przestrzenna i wiekowa drzewostanów</p>	<p>1. Regulowanie składu gatunkowego drzewostanów z uwzględnieniem fazy rozwojowej drzewostanu, typu siedliska oraz typu zbiorowiska roślinnego i możliwych wariantów składu gatunkowego.</p> <p>2. Działania wykonane z uwzględnieniem wymogów ochrony siedlisk i gatunków określonych w załącznikach do dyrektywy ptasiej i dyrektywy siedliskowej.</p> <p>3. Prowadzenie zabiegów pielęgnacyjno-hodowlanych w drzewostanach objętych programem przebudowy i renaturalizacji polegających na:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) stosowaniu różnych rodzajów cięć dla potrzeb przebudowy składu gatunkowego drzewostanów, 2) odnawianiu drzewostanu pod osłoną, w lukach, na gniazdach oraz w poprawkach i uzupełnieniach, 3) ochronie odnowień poprzez składanie gałęzi, 4) wykaszaniu roślinności zielnej w odnowieniach, 5) pracach szkółkarskich, 6) zbiorze nasion i szyszek
7	Uszkodzenie odnowień i młodników przez zwierzynę płową	<p>Zabezpieczanie drzewostanów przed nadmiernymi uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne, przez:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) regulację liczebności populacji zwierząt roślinożernych do poziomu odpowiadającego pojemności wyżywieniowej siedliska, 2) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew (grodenie upraw siatką leśną, smarowanie drzew środkiem odstraszającym)
8	Zarastanie ekosystemów trawiastych na skutek sukcesji	<ol style="list-style-type: none"> 1. Koszenie łąk i pastwisk z usuwaniem biomasy lub wypas zwierząt. 2. Usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów z ekosystemów trawiastych
9	Deficyt potencjalnych miejsc lęgowych dla dziuplaków wtórnych (sowy) i popielicowatych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zwiększanie liczby potencjalnych miejsc lęgowych poprzez wywieszanie budek lęgowych. 2. Rezygnacja z prac leśnych w strefach ochronnych ptaków
10	Zanikanie starych odmian drzew owocowych	<ol style="list-style-type: none"> 1. Wegetatywne rozmnażanie drzew i krzewów owocowych z egzemplarzy rosnących na terenie Parku. 2. Pielęgnowanie sadu kolekcyjnego i starych sadów oraz drzew przydomowych
11	<p>Zamieranie osobników lub kłopoty z naturalnym odbudowaniem populacji gatunków rzadkich i chronionych:</p> <p>1) sosny drzewokosej (<i>Pinus x</i></p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Zbiór nasion i owoców. 2. Rozmnażanie wegetatywne. 3. Hodowla sadzonek. 4. Wprowadzanie wyhodowanych sadzonek na wybrane stanowiska.

	<i>rhaetica</i>), 2) skalnicy zwodniczej (<i>Saxifraga sponhemica</i>), 3) goryczuszki czeskiej (<i>Gentianella bohemica</i>), 4) bagna zwyczajnego (<i>Ledum palustre</i>), 5) rojownika pospolitego (<i>Jovibarba sobolifera</i>)	5. Monitoring
12	Zanieczyszczenie powierzchni ziemi	1. Zbiórka, segregacja i wywóz odpadów stałych. 2. Likwidacja zbędnej infrastruktury turystycznej
13	Degradacja infrastruktury drogowej przez czynniki abiotyczne i antropogeniczne, utrudniająca dojazd do powstałych zagrożeń, np. pożarów, turystów, którzy ulegli wypadkowi	Utrzymanie przejezdności dróg poprzez naprawę zniszczonych odcinków
14	1. Zmiana stosunków wodnych i szaty roślinnej oraz zubożenie siedlisk wilgotnych spowodowane odwodnieniem ekosystemów starymi rowami melioracyjnymi. 2. Zarastanie wysychających mokradeł nalotem świerka. 3. Nadmierny odpływ wody	1. Ochrona i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznych w Parku poprzez ograniczenie nadmiernego odpływu wody. 2. Ograniczenie spływu po zboczach oraz usuwanie nalotów świerkowych
15	Presja zabudowy prywatnych nieruchomości na obszarze Parku	Wykup gruntów

II. Zagrożenia wewnętrzne potencjalne¹⁾

Lp.	Identyfikacja i ocena zagrożeń	Sposób eliminacji lub ograniczania zagrożeń i ich skutków
1	Nadmierny ruch pojazdów na drodze do Błędných Skał, skutkujący napływem dużej liczby turystów, powodujący potencjalne zagrożenie dla przyrody Parku	Ograniczanie ruchu pojazdów drogą do Błędných Skał poprzez zagospodarowanie edukacyjno-turystyczne obszaru Błędných Skał i Polany YMCA oraz obiektów powojkowych w rejonie Błędných Skał
2	Koncentracja ruchu turystycznego na Szczelińcu Wielkim i Błędných Skałach, powodująca potencjalne zagrożenie dla przyrody Parku	Zagospodarowanie edukacyjno - turystyczne obszaru Karłowa
3	Zagrożenie życia i zdrowia turystów z powodu stojących martwych drzew i lekkomyślnego zbliżania się do urwisk i przepaści	1. Systematyczne usuwanie obumarłych drzew w pobliżu szlaków turystycznych. 2. Oznakowanie tablicami ostrzegawczymi miejsc niebezpiecznych
4	Naturalne masowe ruchy skał, stanowiące zagrożenie dla ruchu turystycznego	1. Monitorowanie masowych ruchów skał – odczyty szczelinomierzy. 2. Wykonywanie działań zabezpieczających w rejonie szlaków turystycznych

¹⁾ Zagrożenia uszeregowano od najistotniejszego.

**OPIS SPOSOBÓW OCHRONY CZYNNEJ EKOSYSTEMÓW Z PODANIEM RODZAJU,
ROZMIARU I LOKALIZACJI POSZCZEGÓLNYCH ZADAŃ**

I. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków i urządzeń turystycznych: 1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych; remont lub wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach oraz miejscach odpoczynku, remont lub wymiana szlakowskazów, 2) konserwacje i remonty oznakowania oraz wyposażenia szlaków turystycznych, 3) usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z infrastruktury turystycznej i skał, 4) naprawa i bieżąca konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych piaskowcem radkowskim, 5) odnowienie oznakowania szlaków rowerowych, 6) odnowienie oznakowania szlaków pieszych.</p> <p>2. Przygotowanie szlaków turystycznych do sezonu turystycznego, przez: 1) udrożnianie szlaków przez usuwanie drzew tarasujących szlaki, 2) usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach, 3) oznaczenie szlaków narciarskich.</p> <p>3. Budowa parkingu wraz z infrastrukturą.</p> <p>4. Remont szlaku turystycznego i wyposażenie go w infrastrukturę turystyczną.</p> <p>5. Bieżące naprawy i konserwacje kładki edukacyjnej „Niknąca Łąka”.</p> <p>6. Bieżące naprawy i konserwacje stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”</p>	Razem do 10 sztuk	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych na obszarze Parku
		Do 7 km	
		Do 7 km	
		Do 53 km	Szlaki rowerowe na obszarze Parku
		Do 50 km	
		Do 7 km, według potrzeb	Szlaki turystyczne zlokalizowane na obszarze Parku
		Do 7 km, według potrzeb	
		35 km	
		58 miejsc parkingowych	Błędne Skały – obiekt powojсковy
		1300 m	Szlak zielony – Ostra Góra - Pasterka - Karlów
Według potrzeb	Oddział 57b, przebieg po żółtym szlaku turystycznym		
Łącznie 14 stanowisk	Oddziały - 15, 16, 2, przebieg po żółtym szlaku turystycznym		
2	Usuwanie zanieczyszczeń stałych z obszaru Parku	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku zlokalizowane przy szlakach turystycznych

			na obszarze Parku
3	Oznakowanie granic obszarów objętych ochroną ścisłą	Do 10 km	Obszar Parku w miejscach występowania

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. W ekosystemach leśnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Regulowanie składu gatunkowego drzewostanów z uwzględnieniem fazy rozwojowej drzewostanu, typu siedliska oraz typu zbiorowiska roślinnego i możliwych wariantów składu gatunkowego (czyszczenia wczesne, późne)	Do 48,78 ha	Oddziały - 4j, 7g, 10i, 12g, 14c, 16m, 18b, 31g, 38b, 41g, 42g, 49g, 48d, 51c, 52h, 60f, 62d, 67l, 67p, 77b,c, 117j, 118a,n, 120f,g, 124i, 127c, 146k, 151f, 151h
2	<p>Prowadzenie zabiegów pielęgnacyjno-hodowlanych w drzewostanach objętych programem przebudowy i renaturalizacji, po uwzględnieniu odnowień naturalnych, polegających na:</p> <p>1) stosowaniu różnych rodzajów cięć dla potrzeb przebudowy składu gatunkowego drzewostanów (cięcia IV, V i starszej klasy wieku),</p> <p>2) przygotowaniu powierzchni do odnawiania drzewostanu, odnawianie drzewostanu poprzez sadzenie drzew pod osłoną, w lukach, na gniazdach oraz w ramach poprawek i uzupełnień oraz poprzez siew,</p> <p>3) ochronie odnowień poprzez składanie gałęzi,</p> <p>4) wykaszaniu roślinności zielnej w odnowieniach,</p> <p>5) pracach szkółkarskich,</p> <p>6) zbiorze nasion buku, lipy drobnolistnej, wiązu górskiego, jarzęba pospolitego, klonu jaworu, szyszek jodły oraz nasion drzew i krzewów biocenotycznych (głóg, tarnina, itp.)</p>	Do 49,26 ha	Oddziały - 1h, 25d, 40h, 47i, 81b, 84j, 142a, 142b
		Do 45 ha	Obwody ochronne - Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina
		Według potrzeb	
		Do 40 ha	
		1,59 ha	Oddziały - 10h, 15b, 25l, 39c, 43o, 51h, 80h, 118r, 143g, 144b
		Do 1000 kg	Obszar Parku w miejscach występowania

3	Opóźnienie rozpadu monokultur świerkowych poprzez cięcia sanitarne - usuwanie powalonych, złamanych oraz zasiedlonych przez owady drzew z pozostawieniem części drzew niezagrażających zdrowotności drzewostanów	3000 ha, według potrzeb i stopnia zagrożenia przez owady	Obwody ochronne - Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina
4	Zachowanie właściwego stanu zdrowotnego drzewostanów, przez: 1) korowanie części drzew, pozostawionych w ekosystemach do rozpadu, a zasiedlonych przez owady w drzewostanach zagrożonych masowym występowaniem kornika drukarza i gatunków towarzyszących, 2) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów poprzez jesienne poszukiwania larw zasnuj świerkowej, 3) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów poprzez wystawianie pułapek feromonowych na brudnicę mniszkę, 4) prowadzenie czynności w zakresie ochrony lasu, w szczególności wykonywanie monitoringu zagrożenia drzewostanów poprzez wykładanie pułapek klasycznych, feromonowych na kornika drukarza	3000 ha według potrzeb i stopnia rozwoju owadów 60 prób Do 40 sztuk Według potrzeb	
5	Zabezpieczanie drzewostanów przed nadmiernymi uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne, przez: 1) regulację liczebności populacji zwierząt roślinożernych w celu ograniczenia szkód powstałych przez zgryzanie jodły i buka w odnowieniach sztucznych wprowadzanych jako przebudowa drzewostanów, 2) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew poprzez grodzenie upraw siatką leśną, 3) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew poprzez smarowanie drzew środkiem odstrasającym	Jeleń - do 65 sztuk Do 8000 m Do 150 ha	Obwody ochronne - Szczeliniec, Czerwona Woda, Bukowina

B. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Waloryzacja i zachowanie starych odmian drzew owocowych poprzez pielęgnowanie starych sadów i przydomowych drzew	Według potrzeb	Oddziały - 18a,b, 21o, 22j, 99l,n
2	1. Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w siedliskach hydrogenicznych poprzez ręczne koszenie z usuwaniem biomasy. 2. Usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów	Do 2,0 ha	Oddział - 80i,j,k,m,n,p

C. W ekosystemach wodnych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Konserwacja urządzeń hydrotechnicznych i przeciwpożarowych: 1) wykaszanie roślinności na grobli na powierzchni, 2) naprawa tablic informacyjnych i urządzeń	10,024 ha Według potrzeb	Oddziały - 19l,r, 78c
2	1. Ochrona i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznych w Parku. 2. Ograniczenie nadmiernego odpływu wody poprzez zatykanie rumoszem drzewnym starych rowów melioracyjnych, spowolnienie spływu po zboczach. 3. Usuwanie nalotów świerkowych ocieniających mokradła. 4. Wykaszanie. 5. Naprawa tablic informacyjnych	Według potrzeb	Torfowiska i zabagnienia na terenie całego Parku

D. Inne, według specyfikacji Parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾	
1	1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków i urządzeń turystycznych: 1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej, w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych, 2) budowa wiat turystycznych, 3) remont lub wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach oraz miejscach odpoczynku, 4) remont lub wymiana znaków na szlakach, 5) konserwacje i remonty oznakowania oraz wyposażenia szlaków turystycznych, 6) remont i wymiana ogrodzeń przy parkingach i polach wypoczynkowych, 7) budowa kładek i pomostów na szlakach turystycznych.	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy szlakach turystycznych, polach wypoczynkowych i parkingach na obszarze Parku	
		3 sztuki		
		Według potrzeb		
		Łącznie do 54 sztuk		
	2. Usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z infrastruktury turystycznej i skał, 3. Naprawa i bieżąca konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych (piaskowiec radkowski).	Do 25 km		
		Według potrzeb		
	4. Przygotowanie szlaków turystycznych do sezonu turystycznego (udroźnianie szlaków przez usuwanie drzew tarasujących szlaki). 5. Usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach).	Według potrzeb		Szlaki turystyczne zlokalizowane na obszarze Parku
		Do 25 km, według potrzeb		
6. Remonty wyposażenia tras turystycznych na Szczelińcu Wielkim: 1) wymiana balustrad przy schodach na Szczelińcu, 2) wymiana kładek, 3) remont nawierzchni szlaku, 4) remont drobnej infrastruktury turystycznej 7. Wykonanie barier metalowych.	Według potrzeb		Oddziały - 116, 121, 41	
			Oddział 121 – szlak zielony relacji Bukowina – Błędne Skały	
8. Bieżące naprawy nawierzchni szlaków rowerowych na terenie	Według potrzeb – do 5 km		Szlaki rowerowe na obszarze Parku	

	Parku. 9. Odnowienie oznakowania szlaków rowerowych.	Do 10 km	
	10. Bieżące naprawy i konserwacje ścieżki edukacyjnej „Ochrona Ekosystemów w Parku Narodowym Gór Stołowych”.	Łącznie 12 stanowisk	Oddziały - 115, 116, 117, 118, 120, 121
	11. Bieżące naprawy i konserwacja stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”.	Łącznie 14 stanowisk	Oddziały – 2, 4, 19, 42, 41 – przebieg po żółtym szlaku turystycznym
	12. Bieżące naprawy i konserwacje stanowiska edukacyjnego „Radkowskie Baszty” (ścieżka geologiczna).	Według potrzeb	Pododdział 29a
	13. Bieżące naprawy i konserwacje stanowisk edukacyjnych „Wisząca Skała, Podmorskie Kanały, Białe Ściany” (ścieżka geologiczna). 14. Bieżące naprawy i konserwacje kładki edukacyjnej „Niknąca Łąka”		Oddziały - 106d, 97f Oddział 57a – przebieg po żółtym szlaku turystycznym
2	Ograniczanie niekontrolowanej penetracji ludzkiej obszaru Parku, poprzez: 1) przygotowanie, oznakowanie i utrzymanie zimowych szlaków narciarstwa biegowego, 2) odślanianie form skalnych oraz punktów widokowych poprzez podkrzesywanie i przycinanie gałęzi drzew na „Skalnych Grzybach”, „Szczelińcu Wielkim” i „Błędnym Skałach”	Do 30 km Według potrzeb	Zimowe szlaki narciarstwa biegowego na obszarze Parku Oddziały - 46, 47, 41, 116
3	Poprawa łączności na terenie Parku, poprzez: 1) budowę wewnętrznego systemu łączności cyfrowej – posadowienie masztu stalowego w Obwodzie Ochronnym Czerwona Woda (Batorówek), 2) wykonanie połączenia kablowego z masztu do siedziby Obwodu Ochronnego, 3) budowę wewnętrznego systemu łączności cyfrowej – posadowienie systemu anten w południowej części Szczelińca Wielkiego, 4) wykonanie połączenia kablowego z istniejącym masztem na Szczelińcu Wielkim	Okolo 500 m Okolo 600 m	Oddziały - 61 b, c, d, 62 k, 70 c, h Oddział 41

4	Usuwanie zanieczyszczeń stałych z obszaru Parku	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku zlokalizowane przy szlakach turystycznych na obszarze Parku
5	Oznakowanie granic Parku: 1) ustawienie tablic przy wejściach do Parku, 2) koszenie trawy przy tablicach	30 sztuk 2 18 m ²	Obwody ochronne - Szczeliniec, Bukowina, Czerwona Woda
6	Utrzymanie dróg we właściwym stanie technicznym	Do 50 km	Obszar Parku

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. W nieleśnych ekosystemach lądowych

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	Przeciwdziałanie procesom sukcesyjnym w ekosystemach trawiastych poprzez: 1) koszenie łąk, muraw i pastwisk z usuwaniem biomasy lub ekstensywny wypas zwierząt; 2) usuwanie naturalnego odnowienia drzew i krzewów (ochrona występujących na wskazanych obszarach siedlisk z listy Natura 2000 - kod 6210, 6230, 6430, 6510, 6520)	Do 345 ha	Oddziały - 1a,b, 5a,b,d,f, 6j, 7x,z, 8b,c,d,f,g,m, 9a, 17c,d, i,k, m, n, o, s, y, z, bx, cx, fx, 18i,n, 19d, 20l,m,n,o,p,s,t,w,x,y,ax, dx,bx,hx,kx,lx, 21a,m,p, 26a, 43n,w, 44b,d,g,h,i,l,o, 49d, 51g, 52i, 61g,i,k, 62m, 67j,o, 70a, 72h,i,m, 78h,i,k,l,o, 79i, 80g, 81a, 100bx,cx, 107d,i,j,m,o,p,r,s, 108c,i, 109f, 112l, 113f,g,p, 121p,s,t, 128w,x,y,ax, 130o,p,r, 131a,b,c, 132i,j, 137d,f, 138b, 139g,j, 141bx,cx,gx,hx, 143d, 146j,r, 151w
2	Waloryzacja i zachowanie starych odmian drzew owocowych, poprzez: 1) pielęgnowanie sadu kolekcyjnego, 2) pielęgnowanie starych sadów i przydomowych drzew	do 2,5 ha Według potrzeb	Oddział 152m Oddział 21p

B. Inne, według specyfikacji parku

Lp.	Rodzaj zadań ochronnych	Rozmiar	Lokalizacja ¹⁾
1	<p>1. Budowa, remonty i utrzymanie szlaków oraz urządzeń turystycznych:</p> <p>1) naprawa i bieżąca konserwacja infrastruktury turystycznej w tym oznakowań, drogowskazów na węzłach komunikacyjnych,</p> <p>2) wymiana tablic edukacyjnych i informacyjnych przy szlakach i miejscach odpoczynku,</p> <p>3) konserwacje i remonty oznakowania oraz wyposażenia szlaków turystycznych,</p> <p>4) konserwacja wyposażenia miejsc odpoczynku oraz koszenie trawy w miejscach odpoczynku,</p> <p>5) budowa kładek i pomostów na szlakach turystycznych,</p> <p>6) usuwanie napisów (skutki wandalizmu) z infrastruktury turystycznej i skał,</p> <p>7) naprawa i bieżąca konserwacja nawierzchni szlaków turystycznych (piaskowiec radkowski).</p>	<p>Według potrzeb</p> <p>Łącznie do 10 sztuk</p> <p>Do 50 km</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>Według potrzeb</p> <p>do 15 km</p>	<p>Szlaki turystyczne i obiekty zlokalizowane przy - szlakach turystycznych, polach wypoczynkowych i parkingach, na obszarze Parku</p>
	<p>2. Przygotowanie szlaków turystycznych do sezonu turystycznego, poprzez:</p> <p>1) udroźnianie szlaków – usuwanie drzew tarasujących szlaki,</p> <p>2) usuwanie martwych drzew zagrażających turystom poruszającym się po szlakach.</p>	<p>Do 37 km, według potrzeb</p>	<p>Szlaki turystyczne zlokalizowane na obszarze Parku</p>
	<p>3. Odnowienie oznakowania szlaku rowerowego.</p>	<p>Do 53 km, według potrzeb</p>	<p>Szlaki rowerowe na obszarze Parku</p>
	<p>4. Remont i zagospodarowanie obiektów przejętych od wojska w rejonie Błędnych Skał.</p>	<p>Według potrzeb</p>	<p>Oddział 121 f</p>
	<p>5. Bieżące remonty i naprawy wyposażenia i nawierzchni parkingów (Kształna Łąka, YMCA, Wodospady Pośny, Batorówek, Droga nad Urwiskiem, pod Szczelińcem).</p>		<p>Oddziały - 50f, 133f,g, 35f, 62, 31c, 42g</p>
	<p>6. Koszenie trawy na parkingach i miejscach odpoczynku (Kształna Łąka, YMCA, Wodospady Pośny, Batorówek, Droga nad Urwiskiem, pod Szczelińcem).</p>	<p>Około 2 ha</p>	<p>Oddziały - 50f, 133f,g, 35f, 62, 31c, 42g</p>
	<p>7. Rozbudowa obiektu</p>	<p>Według potrzeb</p>	<p>Oddział 151 t</p>

	wystawienniczego – Muzeum Żaby. 8. Bieżące naprawy i konserwacje stanowiska edukacyjnego „Łąki Pasterskie” (ścieżka geologiczna). 9. Bieżące naprawy i konserwacje stanowiska edukacyjnego „Czerwona Skała” (ścieżka geologiczna). 10. Bieżące naprawy i konserwacja stanowisk „Ścieżki Skalnej Rzeźby”		Oddział 44 d Oddział 148 c
		Łącznie 14 stanowisk	Oddziały - 17, 17A, 20A, 157A, 41A – przebieg po żółtym szlaku turystycznym
	1. Bieżąca naprawa wyposażenia ścieżki edukacyjnej „Płazy”. 2. Wykaszenie roślinności na grobli	7 stanowisk oraz ławki, mostki i wiata 0,10 ha	Oddział 151 t, y, w, z, x, ax, bx, cx
2	Ograniczanie niekontrolowanej penetracji ludzkiej obszaru Parku poprzez przygotowanie, oznakowanie i utrzymanie zimowych szlaków narciarstwa biegowego	Do 35km	Zimowe szlaki narciarstwa biegowego, na obszarze Parku
3	Poprawa łączności na terenie Parku, poprzez: 1) budowę wewnętrznego systemu łączności cyfrowej – posadowienie masztu stalowego w Obwodzie Ochronnym Czerwona Woda (Batorówek), 2) wykonanie połączenia kablowego z masztu do siedziby Obwodu Ochronnego Czerwona Woda (Batorówek)	Okolo 500 m	Oddział 70 b
4	Usuwanie zanieczyszczeń stałych z obszaru Parku poprzez ich zbiórkę i wywóz z miejsc występowania	Według potrzeb	Szlaki turystyczne i miejsca odpoczynku zlokalizowane przy szlakach turystycznych

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000 według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.

OPIS SPOSOBÓW CZYNNEJ OCHRONY GATUNKÓW ROŚLIN I ZWIERZĄT

I. Działania ochronne na obszarach ochrony ścisłej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunku	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Skalnica zwodnicza (<i>Saxifraga sponhemica</i>)	Ocena stanu populacji w rejonie Rogowej Kopy, na powierzchni 0,5 ha (jedyne stanowisko w kraju)	Coroczny monitoring liczebności i struktury populacji
2	Rodzime gatunki roślin m.in.: 1) konietlica łąkowa (<i>Trisetum flavescens</i>), 2) rajgras wyniosły (<i>Arrhenatherum elatius</i>), 3) lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>), 4) lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>), 5) zerwa kulista (<i>Phyteuma orbiculare</i>), 6) pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>), 7) świerżabek orzęsiony (<i>Chaerophyllum hirsutum</i>), 8) ostrożeń warzywny (<i>Cirsium oleraceum</i>)	Monitoring obszarów ochrony czynnej w zakresie występowania inwazyjnych gatunków roślin wypierających gatunki rodzime, tj.: 1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>), 3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x bohémica</i>), 3) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 4) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>), 5) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>)	W przypadku stwierdzenia inwazyjnych gatunków roślin: 1) koszenie, 2) wykopywanie, 3) wywiezienie poza granice Parku, 4) zniszczenie
3	Sosna drzewokosa (<i>Pinus x rhaetica</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Działania zmierzające do powiększenia liczebności populacji i stanowisk	1. Monitoring. 2. Zbiór szyszek z 10 osobników (po 4 szyszki z osobnika). 3. Zbiór zrazów do szczepień ze wszystkich żywych osobników (około 150 sztuk)
4	Bagno zwyczajne (<i>Ledum palustre</i>)	1. Ocena stanu populacji. 2. Działania zmierzające do powiększenia liczebności populacji i stanowisk	1. Monitoring. 2. Zbiór (w ilości do 10 torebek nasiennych z jednego osobnika) i wysiew nasion z 2 osobników

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	1. Sokół wędrowny (<i>Falco peregrinus</i>). 2. Jarząbek (<i>Bonasa bonasia</i>). 3. Puchacz (<i>Bubo bubo</i>). 4. Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>).	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	1. Monitoring miejsc występowania, liczebności i parametrów rozrodczych poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub w ich

	5. Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>). 6. Bocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>). żuraw (<i>Grus grus</i>)		bezpośrednie sąsiedztwo. 3. Wzmoczony dozór terenu w celu ograniczenia płoszenia zwierząt. 4. Obrączkowanie
2	Gatunki owadożernych i gryzoni	Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk	1. Inwentaryzacja składu gatunkowego poprzez prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne. 2. Dokumentacja fotograficzna
3	Popielicowate	1. Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu. 2. Inwentaryzacja składu gatunkowego	1. Monitoring miejsc występowania. 2. Inwentaryzacja poprzez prowadzenie odłowów - oznakowanie numeryczne. 3. Pobranie włosów do analiz genetycznych
4	Nietoperze	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania – zarówno schronień zimowych i letnich (w tym miejsc rozrodu)	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub w ich bezpośrednie sąsiedztwo

II. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony czynnej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin m.in.: 1) konietlica łąkowa (<i>Trisetum flavescens</i>), 2) rajgras wyniosły (<i>Arrhenatherum elatius</i>), 3) lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>), 4) lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>), 5) zerwa kulista (<i>Phyteuma orbiculare</i>), 6) pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>), 7) świerżabek orzęsiony (<i>Chaerophyllum hirsutum</i>), 8) ostrożeń warzywny (<i>Cirsium oleraceum</i>)	Monitoring obszarów ochrony czynnej w zakresie występowania inwazyjnych gatunków roślin wypierających gatunki rodzime, tj.: 1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>), 3) rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x bohémica</i>), 4) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 5) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazzianum</i>), 6) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>)	W przypadku stwierdzenia inwazyjnych gatunków roślin: 1) koszenie, 2) wykopywanie, 3) wywiezienie poza granice Parku, 4) zniszczenie
2	Skalnica zwodnicza (<i>Saxifraga sponhemica</i>)	Działania zmierzające do zwiększenia liczebności stanowisk	Wprowadzenie na nowe stanowisko w obwodach ochronnych Czerwona Woda i Bukowina okazów skalnicy przekazanych przez Państwową Akademię Nauk

			Ogród Botaniczny w Powsinie
3	Rojownik pospolity (<i>Jovibarba sobolifera</i>)	1. Monitoring populacji. 2. Działania zmierzające do powiększenia liczebności populacji i stanowisk	Wprowadzenie wyhodowanych osobników na nowe stanowisko
4	Bagno zwyczajne (<i>Ledum palustre</i>)	1. Monitoring populacji. 2. Działania zmierzające do powiększenia liczebności populacji i stanowisk	Zbiór (w ilości do 10 torebek nasiennych z jednego osobnika) i wysiew nasion z 2 osobników
5	Sosna drzewokosa (<i>Pinus x rhaetica</i>)	1. Działanie zmierzające do powiększenia liczebności populacji i stanowisk. 2. Inwentaryzacja sosny w Obwód Ochronny Bukowina	1. Wysiew nasion. 2. Hodowla sadzonek. 3. Zbiór igieł (po 4 sztuki z osobnika)
6	1. Zanokcica zielona (<i>Asplenium viride</i>). 2. Zanokcica północna (<i>Asplenium septentrionalne</i>). 3. Podrzeń żebrowiec (<i>Blechnum spicant</i>). 4. Paprotnik kolczysty (<i>Polystichum aculeatum</i>). 5. Zwonek szerokolistny (<i>Campanula latifolia</i>). 6. Gruszczyk jednokwiatowy (<i>Moneses uniflora</i>). 7. Gnieźnik leśny (<i>Neotia nidus-avis</i>). 8. Przyłuszczka pospolita (<i>Hepatica nobilis</i>). 9. Śnieżycza wiosenna (<i>Leucojum vernum</i>). 10. Lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>). 11. Bażyna czarna (<i>Empetrum nigrum</i>)	Uaktualnienie miejsc występowania, w celu objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności stanowisk. 2. Wzmocniony dozór terenu w celu zabezpieczenia istniejących populacji

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Niepylak apollo (<i>Parnassius apollo</i>)	1. Tworzenie warunków do bytowania i rozwoju. 2. Hodowla i reintrodukcja gatunku	1. Hodowla rośliny żywicielskiej <i>Sedum maximum</i> . 2. Przygotowanie do hodowli i reintrodukcji Niepylaka apollo
2	1. Puchacz (<i>Bubo Bubo</i>). 2. Sóweczka (<i>Glaucidium passerinum</i>). 3. Włochatka (<i>Aegolius funereus</i>). 4. Bbocian czarny (<i>Ciconia nigra</i>). 5. Żuraw (<i>Grus grus</i>)	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	1. Monitoring miejsc występowania, liczebności i parametrów rozrodczych poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub w ich bezpośrednie sąsiedztwo. 3. Wzmocniony dozór terenu w celu ograniczenia płoszenia

			zwierząt. 4. Obrączkowanie. 5. Czyszczenie gniazd i budek lęgowych. 6. Demontaż starych budek.
3	Gatunki ptaków	Dokarmianie ptaków w okresie ostrej zimy	Wyłożenie karmy dla ptaków przy osadach Parku
4	Gatunki ptaków i ssaków	Wzbogacenie naturalnej bazy żerowej	1. Uzupełnianie remiz gatunkami drzew i krzewów owocowych (do 500 sztuk). 2. Zabezpieczanie drzewek i krzewów owocowych przed uszkodzeniami powodowanymi przez zwierzęta roślinożerne za pomocą osłon indywidualnych
5	Gatunki owadożernych i gryzoni	Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk	1. Inwentaryzacja składu gatunkowego poprzez prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne. 2. Dokumentacja fotograficzna
6	Popielicowate	1. Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu. 2. Inwentaryzacja składu gatunkowego. 3. Zwiększenie ilości potencjalnych miejsc rozrodczych	1. Monitoring miejsc występowania, wieszanie budek przeznaczonych dla popielicowatych (do 20 sztuk), ich kontrole i czyszczenie, demontaż starych budek. 2. Inwentaryzacja poprzez prowadzenie odłowów - oznakowanie numeryczne. 3. Pobranie włosów do analiz genetycznych
7	Nietoperze	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania, zarówno schronień zimowych i letnich (w tym miejsc rozrodu)	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub w ich bezpośrednie sąsiedztwo
		Zwiększenie ilości potencjalnych schronień letnich (w tym miejsc rozrodu)	3. Wieszanie budek (do 20 sztuk) dla nietoperzy w drzewostanach Parku

III. Sposoby ochrony czynnej na obszarach ochrony krajobrazowej

A. Ochrona czynna gatunków roślin

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Rodzime gatunki roślin, m.in.: 1) konietlica łąkowa (<i>Trisetum flavescens</i>), 2) rajgras wyniosły (<i>Arrhenatherum elatius</i>),	Monitoring obszarów ochrony krajobrazowej w zakresie występowania inwazyjnych gatunków roślin wypierających gatunki	W przypadku stwierdzenia inwazyjnych gatunków roślin ich koszenie, wykopywanie i wywiezienie poza granice Parku lub zniszczenie

	3) lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>), 4) lilia złotogłów (<i>Lilium martagon</i>), 5) zerwa kulista (<i>Phyteuma orbiculare</i>), 6) pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>), 7) świerżabek orzęsiony (<i>Chaerophyllum hirsutum</i>), 8) ostrożeń warzywny (<i>Cirsium oleraceum</i>)	rodzime, takich jak: 1) rdestowiec ostrokończysty (<i>Reynoutria japonica</i>), 2) rdestowiec sachaliński (<i>Reynoutria sachalinensis</i>), rdestowiec pośredni (<i>Reynoutria x Bohemia</i>), 3) barszcz Sosnowskiego (<i>Heracleum sosnowskyi</i>), 4) barszcz Mantegazziego (<i>Heracleum mantegazianum</i>), 5) niecierpek gruczołowaty (<i>Impatiens glandulifera</i>)	
2	Goryczuszka czeska (<i>Gentianella bohemica</i>)	1. Monitoring populacji. 2. Działania zmierzające do powiększenia liczebności	W okresie dojrzewania nasion ręczne wzniesienie niewielkich fragmentów gleby populacji w pobliżu osobników gatunku, w celu zwiększenia możliwości rozprzestrzeniania
3	Mieczyk dachówkowaty <i>Gladiolus imbricatus</i>	1. Monitoring populacji. 2. Wzmacnianie trwałości populacji naturalnych oraz ochrona <i>ex situ</i>	1. Zbiór nasion. 2. Hodowla sadzonek do zasilenia populacji macierzystych. 3. Monitoring
4	1. Zerwa kulista (<i>Phyteuma orbiculare</i>). 2. Pełnik europejski (<i>Trollius europaeus</i>). 3. Orlik pospolity (<i>Aquilegia vulgaris</i>). 4. Koniczyna kasztanowata (<i>Trifolium spadiceum</i>). 5. Śnieżyca wiosenna (<i>Leucojum vernum</i>). 6. Lilia bulwkowata (<i>Lilium bulbiferum</i>). 7. Podkolan biały (<i>Platanthera bifolia</i>). 8. Storzyczek męski (<i>Orchis mascula</i>). 9. Storzycza kulista (<i>Traunsteinera globosa</i>). 10. Nasiężrzał pospolity (<i>Ophioglossum vulgatum</i>)	Uaktualnienie miejsc występowania, w celu objęcia stanowisk szczególną ochroną	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności stanowisk. 2. Wzmocniony dozór terenu w celu zabezpieczenia istniejących populacji

B. Ochrona czynna gatunków zwierząt

Lp.	Nazwa gatunków	Rodzaj zadań ochronnych	Opis sposobów ochrony
1	Gatunki zwierząt owadożernych i gryzoni	Aktualizacja listy gatunków i ich stanowisk	1. Inwentaryzacja składu gatunkowego poprzez prowadzenie odłowów w stożki i pułapki żywołowne.

			2. Dokumentacja fotograficzna
2	Derkacz (<i>Crex crex</i>)	Rozpoznanie w terenie celem objęcia ochroną miejsc ich występowania i rozrodu	1. Monitoring miejsc występowania i liczebności poszczególnych gatunków. 2. Ograniczanie dostępu do miejsc rozrodu lub w ich bezpośrednie sąsiedztwo. 3. Wzmóżony dozór terenu w celu ograniczenia płoszenia zwierząt
3	1. Myszolów (<i>Buteo buteo</i>), 2. Trzmielojad (<i>Pernis apivorus</i>), 3. Jastrząb (<i>Accipiter gentilis</i>), 4. Pustułka (<i>Falco tinnunculus</i>)	Utrzymanie terenów otwartych	Koszenie i odkrzaczanie zarastających fragmentów łąkowych stanowiących areale łowieckie ptaków drapieżnych
4	Gatunki bezkręgowców chronionych (<i>Lepidoptera</i>)	Utrzymanie terenów otwartych	Koszenia zapobiegające zarastaniu stanowisk bytowania motyli, m.in. modraszków <i>Phengaris teleius</i> oraz <i>Phengaris nausithous</i>

OBSZARY OBJĘTE OCHRONĄ ŚCISŁĄ, CZYNNĄ ORAZ KRAJOBRAZOWĄ

Lp.	Rodzaj ochrony	Lokalizacja ¹⁾	Powierzchnia ogółem w ha
1	Ochrona ścisła	1i, j, m, 2a-h, j, l, m, 7l-o, r, 15a, d, f, 16a-c, f-i, k, l, 17a, b, j, l, p, t, 18g, 19b, 20fx, gx, ix, 23a-c, m-o, z, ax, cx, 25f-j, 26g-i, 27a-d, 28d, 33b-f, h, 34a-h, j, 35a-d, g-w, 37a-k, 38d, f, 42h, 44n, p, r-t, 45d, 46c, 47d, f, 57b, c, 76a-n, 83a-d, g, bx, 88c, g-k, m-o, 103a-c, g, h, 111a, b, 112a, 132d-h, k, m, n, 133j, 134d, g, i-n, 135a-l, 136b, 137a-c, g, 138d, g, 139a, b, f, k, l, 140a-c	771,00
2	Ochrona czynna	1c-h,k,l, 2i,k, 3a-h, 4a-p, 5c, 6a-i,k,l 7a-k,p,s-w,y 8a,h-l,n, 9b-i, 10a-i, 11a-j, 12a-o, 13a-p, 14b-h, 15b,c, 16j,m, 17f,g,h,r,w,x,ax,dx,gx, hx 18a-f,h,j,k-m, 19a,c,f-r, 20a-c,f,j,k,r,cx,jx 21b-l,n,o, 22a-g,i-k, 23d-i,l,p-t,x,y 24a-c, 25b-d,k,l, 26b-f, 28a-c,f, 29a-j, 30a-f,h,i-m,o 31a,b,d-h, 32a-f,h-l, 34i, 36a-f, 37l-n, 38a-c,g, 39a-i, 40a-d,g-i, 41a-l,n-w, 42a,c,f,g,j,k, 43a-m,o-t,y,z 44a,c,f,k,m 45a-c,f,g, 46a,b, d-h, 47a-c,g-m, 48a-h, 49a-c,f-h, 50a,b,d,g-j, 51b-f,h, 52b-h, 53a-h, 54a-g, 55a-f, 56a-f, 57a,d-g, 58a-f, 59a-f, 60a-g, 61a-f, 62a-k, 63a-m, 64a-g, 65a-l, 66a-n, 67a-i,k-n,p, 68a-g, 69a-j, 70c-k, 71a-c, 72a-g,j-l,n-x, 73a-g, 74a-j, 75a-l, 77a-j, 78a,c-h,p-fx, 79a-h, 80a,c,d,h, i,k,m-s, 81b-k,m,n,p, 82a-h, 83h,j,l-o,r-w,x,y,ax,cx,fx,gx, 84a,b,d-k, 85a-l, 86a,c-j, 87a-p,s,w-bx, 88a,b,d,l, 89a-r, 90a-h, 91a-k, 92a-h, 93a-f, 94a-c, 95a-n, 96a-o, 97a-p, 98a-d, 99a-n, 100a-ax, 101a-d, 102a-g, 103d,f, 104a-f, 105a-l, 106a-k, 107a-c,f-h,k,l,n, 108a,b,d-h, 109a-d,g, 110a-h,j-t, 111c-h, 112b-k, 113a-d,i-o,r-t, 114a-d, 115a-d, 116a,c-i,k-o, 117a,c,d,g-dx,gx-ix, 118a-r, 119a-t, 120a-h, 121a-d,g-o, 122a-p, 123a-d, 124a-k, 125a-i, 126a-n, 127a-l, 128a-t, 129a-j, 130a-n,s, 132a,c,l, 133a-f,h,i, 134a,c,f, 136a,c, 137h-j, 138a,c,f, 139c,d,h,i,m, 140d-p, 141ab-ax,dx, 142a-d, 143a,b,c,f,g, 144a-g, 145a-r, 146a-i,k-p,s-z, 147a-g, 148a,b,d-j, 149a-n, 150a-h, 151a-l, 152a-l,n-p, 153a-j	4944,77
3	Ochrona krajobrazowa	1a,b,n, 5a,b,d,f, 5Aa-c, 6j, 7x,z, 8b-g,m, 8Aa,b, 9a, 9Aa,b, 14a, 15g, 16d, 17c,d,i,k,m-o,s,y,z,bx,cx,fx, 17Aa-g, 18i,n, 19d, 20d,l,m-p,s-bx,dx,hx,kx,lx, 20Aa-zx,ay-zy, 20Ba-zx,ay-ky, 20Ca-px, 20Da-h, 21a,m,p, 21Aa-c, 22h, 22Aa-r, 23j,k,w,bx,dx, 23Aa-m, 23Ba-s, 25a, 26a, 30g,n, 31c, 32g, 33a,g, 34k,l, 35f, 40f, 41m,x-z, 41Aa, 42b,d, 43n,w,x,ax, 43Aa, 44b,d,g-i,l,o, 44Aa-h, 49d, 50c,f, 51a,g,i, 52a,i, 61g-k, 62l,m, 67j,o, 68h, 70a,b, 72h,i,m, 78b,h-o, 78Aa, 79i,j, 80b,f,g,j,l, 81a,l,o,r, 83f,i,k,p,z,dx,hx, 83Aa-g, 84c, 85l,m, 86b, 87r, 88f, 89Aa, 99o, 100bx,cx, 103i, 106l, 107d,i,j,m,o-s, 108c,i, 109f, 110i, 112l, 112Aa,b, 113f-h,p, 113Aa-hx, 116b,j, 117b,f,fx, 121f,p-w,x, 128w-z,ax, 130o-r, 131a-c, 131Aa-m, 132b,i,j, 133g, 134b,h, 135Aa-n, 136d, 137d,f,k, 138b,h, 139g,j, 139Aa, 141bx-hx, 143d, 146j,r, 148c, 151m-dx, 152m, 154Aa-d, 155Aa, 156Aa, 157Aa-d,	624,39

	158Aa, 159Aa-g, 160Aa,b, 161Aa-c, 162Aa,b	
Razem		6340,16

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15.000, według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15.000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.

**USTALENIE MIEJSC UDOSTĘPNIANYCH W CELACH EDUKACYJNYCH, TURYSTYCZNYCH
I REKREACYJNYCH, Z PODANIEM MAKSYMALNEJ LICZBY OSÓB MOGĄCYCH PRZEBYWAĆ
JEDNOCZEŚNIE W TYCH MIEJSCACH**

A. Miejsca udostępniane w celach edukacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Ośrodek edukacyjny w siedzibie dyrekcji Parku, oddział 151t	40 osób
2	Muzeum Żaby, oddział 151t	20 osób
3	Stanowiska edukacyjne „Geoatrakcje Gór Stołowych”, oddziały - 29a, 106d, 97f, 44 d, 148 c	20 osób/stanowisko
4	Miejsce kultu religijnego Krucza Kopa, oddział 145	100 osób

B. Miejsca udostępniane w celach turystycznych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna ilość osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Błędne Skały, oddział 116	500 osób
2	Szczeliniec Wielki, oddziały – 41, 41A	500 osób
3	1. Parking w oddziale 62l,m, Obwód Ochronny Czerwona Woda (Hutniczy Most). 2. Parking w oddziale 50 f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Kształtna Łąka). 3. Parking w oddziale 133 g, Obwód Ochronny Bukowina (Polana YMCA)	50 osób
4	Miejsca postoju pojazdów na terenie Parku: 1) parking w oddziale 148c, Obwód Ochronny Bukowina (Czerwona Skała), 2) parking w oddziale 133g, Obwód Ochronny Bukowina (polana YMCA), 3) parking w oddziale 116j, Obwód Ochronny Bukowina (parking przy Błędnych Skałach), 4) parking w oddziale 121f, Obwód Ochronny Bukowina (teren byłej jednostki wojskowej), 5) parking w oddziale 106l,f 79b, Obwód Ochronny Czerwona Woda (Parking Lisia Przełęcz I i II), 6) parking w oddziale 42g, Obwód Ochronny Szczeliniec – (Parking pod Szczelińcem), 7) parking w oddziale 50f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Kształtna Łąka), 8) parking w oddziale 31c, Obwód Ochronny Szczeliniec (Parking Droga nad Urwiskiem), 9) parking w oddziale 35f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Wodospady Pośny), 10) parking w oddziale 62l,m, Obwód Ochronny Czerwona Woda (Hutniczy Most)	1600 osób

5	Miejsca do biwakowania na terenie Parku: 1) parking w oddziale 621,m, Obwód Ochronny Czerwona Woda (Hutniczy Most), 2) parking w oddziale 50f, Obwód Ochronny Szczeliniec (Kształna Łąka)	20 osób
---	---	---------

C. Miejsca udostępniane w celach rekreacyjnych

Lp.	Miejsce udostępniane ¹⁾	Maksymalna liczba osób mogących przebywać jednocześnie w danym miejscu
1	Obszar całego Parku z wyjątkiem: 1) upraw leśnych do 4 m wysokości, 2) ogrodzonych powierzchni leśnych, 3) terenów ochrony ścisłej, 4) oznaczonych ostoi zwierzyny, 5) ogrodzonych stref ochrony, 6) bezpośrednich ujęć wody	20 osób
2	Obszar łąkowy w miejscowości Karlów, oddział 81 a - organizacja obchodów 20-lecia Parku (impreza plenerowa)	500 osób

¹⁾ Podział na oddziały oznaczone liczbą oraz obwody ochronne podano zgodnie z mapą przeglądową Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Podział na pododdziały oznaczone literą oraz obszary objęte ochroną częściową przyjęto zgodnie z mapą obszarów ochronnych Parku Narodowego Gór Stołowych, w skali 1:15 000, według stanu na 1.01.2010 r. Mapy znajdują się w siedzibie Parku Narodowego Gór Stołowych w miejscowości Kudowa-Zdrój.

UZASADNIENIE

Zarządzenie Ministra Środowiska w sprawie zadań ochronnych jest wykonaniem upoważnienia zawartego w art. 22 ust. 2 pkt 1 i ust. 3 oraz art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz. U. z 2009 r. Nr 151, poz. 1220, z późn. zm.). Zgodnie z tymi przepisami dla parków narodowych, dla których nie sporządzono planów ochrony, minister właściwy do spraw środowiska ustanawia w drodze zarządzenia zadania ochronne.

Identyfikacja istniejących i potencjalnych zagrożeń wewnętrznych i zewnętrznych oraz zakres zadań ochronnych zostały opracowane w formie tabelarycznych zestawień. W zestawieniach określono zagrożenia oraz sposoby i zakres prowadzenia zabiegów w ramach ochrony ścisłej, czynnej i krajobrazowej z podaniem lokalizacji, ich rozmiarem (metry, hektary, kilometry, itp.) oraz określeniem ekosystemów, w których mają być wykonane. Dla wybranych gatunków roślin, zwierząt i grzybów określono rodzaj zadań ochronnych oraz sposób prowadzenia zabiegów w ramach ochrony czynnej i krajobrazowej.

Wprowadzony podział obszaru Parku na rodzaje ochrony oraz sposoby jego udostępniania dla celów naukowych, edukacyjnych, kulturowych, turystycznych, rekreacyjnych i sportowych opracowano w formie tabelarycznej. Określono również maksymalną liczbę osób mogących przebywać jednocześnie w określonym rejonie Parku, udostępnionym dla realizacji wskazanego celu.

W związku z występującymi zagrożeniami zabiegi wykonywane w ramach ochrony czynnej i krajobrazowej, zostały dostosowane do wymogu utrzymania trwałości ekosystemów, zachowania i odbudowy ich wzajemnych zależności w ramach biotopu. Zadania ochronne zaplanowane w ekosystemach leśnych, a zdefiniowane w załącznikach do niniejszego zarządzenia, są oparte wyłącznie na potrzebach hodowlanych (cel - przebudowa i stabilność ekosystemów) i ochronnych (cel - czas potrzebny do przebudowy), gdzie o zakresie zadań nie decydują względy ekonomiczne. Program przebudowy i renaturalizacji drzewostanów Parku realizowany jest praktycznie od momentu jego powstania tj. od 1993 r. Lite świerczyny stanowiące ok. 83% drzewostanów Parku, zastępowane są lasami o zróżnicowanym składzie gatunkowym, dostosowanym do warunków siedliskowych.

1. W odniesieniu do infrastruktury turystycznej (załącznik nr 2, część I, lp. 1 oraz część II, lit. D i część III, lit. B:

- a) zaplanowano przede wszystkim bieżące remonty i naprawy oznakowań, drogowskazów, wiat turystycznych, tablic edukacyjnych i informacyjnych, kładek, pomostów i miejsc odpoczynku,
- b) w miarę posiadanych środków własnych Parku i w przypadku przyznania środków z funduszy zewnętrznych planowane jest zagospodarowanie obiektów powojkowych w rejonie Błędných Skał (parking, toalety), remont i przebudowa Muzeum Żaby na obiekt nowoczesny, interaktywny i w pełni spełniający oczekiwania odwiedzających,
- c) zaplanowano również wykonanie metalowych barierek na szlaku turystycznym z Bukowiny do Błędných Skał, poprawiających bezpieczeństwo turystów,
- d) w celu poprawy łączności wewnętrznej na terenie Parku zaplanowano budowę masztu w Obwodzie Ochronnym Czerwona Woda, w okolicach miejscowości Batorówek oraz systemu anten w rejonie południowych krawędzi Szczelińca Wielkiego. Inwestycje te zapewnią odpowiednie połączenie ze wszystkimi kancelariami obwodów ochronnych i znacznie poprawią łączność na terenie Parku, co przyczyni się do zwiększenia bezpieczeństwa turystów i lepszej ochrony przeciwpożarowych.

2. W załączniku nr 2, w części II, w lit. A w tabeli uszczegółowiono:

1) w lp. 1 - zabiegi pielęgnacyjne – hodowlane planowane w młodszych klasach wieku, obejmujące tzw. czyszczenia wczesne i późne oraz cięcia w II i III klasie wieku, poprzez rozluźnienie zwarcia, mają na celu poprawę struktury gatunkowej drzew odpowiadającej potencjalnym zbiorowiskom roślinnym, ich stabilizację i zwiększenie odporności na szkody od wiatru i okiści oraz zwiększenie dostępu światła dla gatunków wolniej rosnących w młodości (np. jodła pospolita, buk zwyczajny, klon jawor, lipa drobnolistna). Wycinane są głównie gatunki przedplonowe (modrzew, świerk, brzoza), których udział w drzewostanie na danym siedlisku powinien być mniejszy. Zaplanowano pozyskanie 1089 m³ drewna materiał ten (żerdzie, słupy) wykorzystywany jest w dużej części przez Park do budowy i remontów ogrodzeń;

2) w lp. 2 - zabiegi obejmują selektywne usunięcie części drzew:

a) w formie gniazd, na zaplanowanych powierzchniach, w celu zainicjowania naturalnych obsiewów wokół istniejących drzew gatunków pożądaných, tj.: buk, jodła, jawor, jesion, itd. lub w celu wyprzedzającego podsadzenia jodły i buka w drzewostanach, w których brak szans na obsiew naturalny,

b) na całej powierzchni, w celu poprawy warunków wzrostu i rozwoju istniejącego młodego pokolenia. Zaplanowano pozyskanie 4631 m³ drewna, głównie świerkowego - 2558 m³ i modrzewiowego - 1635 m³. Zabiegi te umożliwiają kształtowanie pod okapem drzewostanów warunków świetlnych odpowiednich dla naturalnego odnowienia lub dla wprowadzanych odnowień sztucznych. Ponadto, stosowanie różnych rodzajów cięć dotyczy jedynie tych powierzchni Parku, na których brak jest odnowienia naturalnego, i które to tereny nie rokują, iż bez ingerencji z zewnątrz, nastąpi pożądana poprawa w składzie gatunkowym drzewostanów. Podstawowym kryterium prowadzenia cięć są potrzeby hodowlane związane z długoletnim procesem przebudowy drzewostanów Parku. Pozostałe zabiegi pielęgnacyjno-hodowlane, wymienione w lp. 2, związane są głównie z prowadzeniem przebudowy ekosystemów leśnych i dotyczą:

a) zbioru nasion i szyszek lokalnych ekotypów drzew i krzewów w celu zachowania zasobów genetycznych miejscowych populacji drzew i krzewów. Główne kryteria wyboru gatunków i populacji drzew i krzewów do zbioru materiału rozmnożeniowego, to: rodzimość, zachowanie różnorodności genetycznej oraz dobór gatunków właściwych dla potencjalnych zbiorowisk roślinnych,

b) prac szkółkarskich na podokapowych szkółkach Parku związanych z hodowlą sadzonek na potrzeby przebudowy drzewostanów Parku, restytucji rzadkich gatunków drzew i krzewów oraz uzupełniania sadu kolekcyjnego drzew owocowych tradycyjnych odmian. Hodowane są jedynie sadzonki z nagim systemem korzeniowym. Szkółki zlokalizowano na różnej wysokości n.p.m., gdzie sadzonki rosną w warunkach jak najbardziej zbliżonych do warunków naturalnych w miejscu późniejszego sadzenia,

c) ochrony odnowień poprzez składanie gałęzi pochodzących z cięć poza miejscami, gdzie już występuje odnowienie naturalne lub sztucznie wprowadzone,

d) ręcznego wykaszania roślinności zielnej w odnowieniach w celu polepszenia warunków wzrostu sadzonek i ograniczenia konkurencji ze strony roślin zielnych i krzewów.

3) w lp. 3 i 4 - w zadaniach rocznych w 2013 r. przyjęto zasadę, że oprócz ochrony ścisłej i ochrony czynnej zachowawczej (13% powierzchni leśnej Parku) zaniechano cięć pozaplanowych (cięć przygodnych) w drzewostanach gdzie prace mogłyby spowodować uszkodzenia w ekosystemach Parku. Mając na uwadze priorytetowy cel funkcjonowania Parku, jakim jest ochrona przyrody oraz w związku z zewnętrznymi i wewnętrznymi uwarunkowaniami, w jakich funkcjonuje Park, wynikającymi z faktu, że:

a) 83% powierzchni Parku stanowią ekosystemy, gdzie gatunkiem dominującym jest świerk (w większości monokultury),

b) średni wiek drzewostanów jest bardzo wysoki,

c) znaczny jest udział drzewostanów porolnych,

d) granica Parku w 30 % jest granicą państwa,

e) obszar Parku i otuliny jest mocno zurbanizowany (presja społeczna),

f) na długich odcinkach granica leśna Parku tworzy wspólne kompleksy z lasami innych właścicieli głównie lasów państwowych.

Wypracowano sposób postępowania z drzewami opianowanymi przez kornika drukarza lub inne owady oraz pokłeskowe wywroty i złomy. W dniu 26 marca 2012 r. w oparciu o szczegółowe rozpoznanie terenowe i doświadczenia z lat poprzednich, ukazało się zarządzenie nr 8/2012 Dyrektora Parku Narodowego Gór Stołowych w sprawie eliminacji zagrożeń dla środowiska przyrodniczego związanych z ograniczaniem populacji kornika drukarza w drzewostanach Parku. Oprócz obszarów ochrony ścisłej (771,00 ha) i obszarów objętych ochroną zachowawczą (675,18 ha), gdzie z założenia nie wykonuje się żadnych działań, wytypowano obszary (920,27 ha), gdzie w celu uniknięcia negatywnego wpływu działań, związanych z ograniczaniem populacji kornika na środowisko, wstrzymano całkowicie pozyskanie, korowanie i zrywkę drewna. Miejsca takie są obserwowane i badane, by uzyskać jak najwięcej wiadomości na temat przebiegu gradacji kornika w tym specyficznym terenie. Obserwacji podlegają tam również zjawiska sukcesji i proces naturalnego odtwarzania się drzewostanów. Pozostałe tereny leśne Parku podzielono na:

a) obszary (1018,01 ha), gdzie okorowane drewno zasiedlone przez korniki pozostaje do mineralizacji w ekosystemie (całkowite lub częściowe wstrzymanie zrywki drewna),

b) obszary stanowiące strefę buforową drzewostanów bez kornika pomiędzy lasami Parku, a lasami okolicznych nadleśnictw oraz miejsca gdzie należy ograniczyć populację drukarza i powstrzymać jego rozprzestrzenianie się na drzewostany do tej pory zdrowe. Tam stosowane są pułapki klasyczne, feromonowe i rotacyjne, a drewno zasiedlone jest usuwane z lasu.

Największy nacisk w obszarach szczególnie zagrożonych, gdzie dopuszcza się wycinanie drzew, położony zostanie na efektywne wyznaczanie tzw. drzew trocinkowych, w optymalnej fazie rozwoju kornika i zabezpieczenie drewna, w reżimie czasowym gwarantującym ograniczenie gradacji. Drzewa tzw. spóźnione, już

obite przez dzięcioły, często częściowo opuszczone przez korniki, a nadal zasiedlone przez drapieżców, pasożytniki i patogeny kornika drukarza zwiększające opór środowiska, presję czynników naturalnego hamowania rozwoju gradacji, nie są wycinane. Pozostają one w ekosystemie pozwalając na utrzymanie bioróżnorodności oraz zróżnicowanie biotopu, poprzez stwarzanie wielu nowych mikrosiedlisk;

4) w lp. 5 - zaplanowane czynności są niezbędne do zachowania zainicjowanej przebudowy drzewostanów i działań związanych z restytucją miejscowego ekotypu jodły pospolitej. Dotyczą głównie podokapowych odnowień jodłowych, bukowych i jaworowych (głównie sztucznie wprowadzonych, ale także naturalnie powstałych) poprzez:

- a) zabezpieczanie upraw leśnych przed zgryzaniem i spalowaniem ogrodzeniami z siatki leśnej,
- b) zabezpieczanie pojedynczych sadzonek i osobników pochodzących z naturalnego odnowienia poprzez osłony indywidualne z siatki,
- c) zabezpieczanie małych grup sadzonek rzadkich i pożądaných gatunków drzew poprzez niewielkie, 1 lub 2 arowe ogrodzenia z siatki leśnej,
- d) zabezpieczanie młodego pokolenia drzew poprzez smarowanie środkami odstraszającymi i zniechęcającymi do zgryzania (repelenty) o działaniu smakowym i mechanicznym, niewpływającymi szkodliwie na środowisko.

3. W odniesieniu do załącznika nr 2, części II, lit. C - zaplanowano ochronę i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznych w Parku, poprzez ograniczenie nadmiernego odpływu wody, ograniczanie spływu po zboczach, usuwanie nalotów świerkowych i ewentualne wykaszanie roślinności zielnej. Działania te wykonywane będą według potrzeb i służyć będą głównie kontynuacji i utrwaleniu efektów projektów „Ochrona i odtwarzanie zagrożonych siedlisk hydrogenicznych w Sudetach Środkowych” oraz „Czynna ochrona mokradeł i mała retencja w Sudetach” realizowanych w latach 2007-2011 razem z Klubem Przyrodników.

W nieleśnych ekosystemach lądowych (załącznik nr 2, część II, lit. B i część III, lit. A) zaplanowano koszenie łąk i pastwisk z usuwaniem biomasy. Dokładnie określone przez botaników i co roku zmieniane fragmenty łąk pozostawiane są bez koszenia w celu umożliwienia obsiewu cennych gatunków roślin. Część łąk, ze względu na ich specyfikę, koszona jest ręcznie. Ponadto pielęgnowane będą stary i nowy sad tradycyjnych odmian drzew owocowych.

4. W przypadku chronionych gatunków roślin i zwierząt (załącznik nr 3):

- 1) zaplanowano kontynuację projektu badawczego popielicowatych w ekosystemach Parku – prace będą polegały na monitorowaniu, znakowaniu (tatuowanie) i pobieraniu kilku włosów do badań genetycznych. Badania takie pozwolą na lepsze poznanie i przez to właściwą ochronę tych rzadkich zwierząt, do tej pory słabo zbadanych na terenie Parku (część I, lit. B, lp.3 oraz część II, lit. B, lp. 6),
- 2) planuje się dalsze działania ochronne (monitoring, wieszanie budek) na rzecz nietoperzy (część I, lit. B, lp. 4 oraz część II, lit. B, lp. 7),
- 3) kontynuowane będą działania nad zwiększanie bazy pokarmowej ptaków i ssaków żywiących się między innymi owocami dzikich odmian drzew owocowych (część II, lit. B, lp. 4),
- 4) zaplanowano inwentaryzację słabo dotychczas poznanej grupy zwierząt owadożernych i gryzoni (część I, lit. B, lp. 2, część II, lit. B, lp. 5, część III, lit. B, lp. 1),
- 5) realizowane będą działania związane z reintrodukcją rzadkiego motyla – niepylaka apollo (część II, lit. B, lp. 1),
- 6) kontynuowane będą działania związane z ochroną czynną rzadkich i chronionych gatunków ptaków poprzez monitoring ich miejsc występowania, obrączkowanie, czyszczenie gniazd i budek lęgowych oraz wieszanie nowych budek (część I, lit. B, lp. 1 oraz część II, lit. B, lp. 2, część III, lit. B, lp. 2),
- 7) planuje się kontynuację działań związanych z ochroną wymierającej populacji sosny drzewokosej poprzez jej monitoring, zbiór szyszek, hodowlę sadzonek, zbiór igieł do badań genetycznych oraz zbiór zrazów do szczepień w celu zachowania jak największej puli genetycznej (część I, lit. A, lp. 3 oraz część II, lit. A, lp. 5),
- 8) rozmnażanie i wprowadzanie wyhodowanych sadzonek rojownika pospolitego oraz bagna zwyczajnego pomoże w ochronie, zachowaniu i zwiększeniu liczebności osobników tych rzadkich gatunków (część I, lit. A, lp. 4 oraz część II, lit. A, lp. 3 i 4),
- 9) zaplanowano wprowadzanie na nowe stanowiska okazów skalnicy zwodniczej wyhodowanych w Polskiej Akademii Nauk Ogrodzie Botanicznym w Powsinie z nasion zebranych na terenie Parku (część II, lit. A, lp. 2),
- 10) podjęta zostanie próba zasilenia niewielkiej populacji rzadkiego mieczyka dachówkowatego poprzez zbiór nasion i hodowlę młodych osobników (część III, lit. A, lp. 3),
- 11) usuwane będą z terenu Parku gatunki roślin inwazyjnych (część I, lit. A, lp. 2, część II, lit. A, lp.1 oraz część III, lp. A, lit. 1),

Wykonanie zadań ochronnych przyczyni się nie tylko do zachowania walorów przyrodniczo-krajobrazowych, odtworzenia zniekształconych i zanikłych ogniw rodzimej przyrody, ale również do utrzymania w należyтым stanie infrastruktury, jaką dysponuje Park.

Projekt zadań ochronnych uzyskał pozytywną opinię Rady Naukowej Parku.

Zadania ochronne zawarte w zarządzeniu, przyczynią się do zachowania i poprawy kondycji siedlisk przyrodniczych oraz gatunków roślin i zwierząt będących przedmiotem ochrony w Specjalnym Obszarze Ochrony Siedlisk Natura 2000 (PLH020004-Góry Stołowe) oraz w Obszarze Specjalnej Ochrony Ptaków Natura 2000 (PLB020006-Góry Stołowe), których teren pokrywa się częściowo z obszarem Parku.